

مذکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز پنجشنبه (۲۰) اردیبهشت ماه ۱۳۵۲

فهرست مطالب :

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
 ۲- بیانات قبل از دستور آقایان : رشیدی - ریگی - اوحدی - احتشامی .
 ۳- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دارائی راجع به لایحه دیوان محاسبات و ارسال به مجلس سنا .
 ۴- استرداد لایحه مربوط به بیمه مستخدمین کشوری و خانواده آنها و تقدیم اساسنامه شرکت سهامی خدمات ماشین های محاسب الکترونیک بوسیله آقای دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی .
 ۵- تقدیم لایحه تعمیم تبصره ۱ بندب ماده ۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی به

۶- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون امور خارجه راجع به لایحه موافقت نامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده امریکا و ارسال به مجلس سنا .
 ۷- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون امور خارجه راجع به لایحه موافقت نامه سرویسهای هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس و ارسال به مجلس سنا .
 ۸- قرائت دستور و تعیین موقع جلسه آینده - ختم جلسه .

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
 ۲- بیانات قبل از دستور آقایان : رشیدی - ریگی - اوحدی - احتشامی .
 ۳- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دارائی راجع به لایحه دیوان محاسبات و ارسال به مجلس سنا .
 ۴- استرداد لایحه مربوط به بیمه مستخدمین کشوری و خانواده آنها و تقدیم اساسنامه شرکت سهامی خدمات ماشین های محاسب الکترونیک بوسیله آقای دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی .
 ۵- تقدیم لایحه تعمیم تبصره ۱ بندب ماده ۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی به

مجلس ساعت نه صبح بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود .
 (بشرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان :

دکتر ابوالهدی - محمدعلی آموزگار - اوحدی - اولیاء - دکتر برومند - غلامرضا بهادری - مهندس پروشانی - پرویزی - پیرزاده - دکتر توانا - جهانشاهی - مهندس حسین خسروی - دکتر خسروی - دکتر خطیبی - خورشید - داروئی - دشتی - دکتر رفیعی - ساگینیان - دکتر سعید - شاهنده - شیخ بهائی - شیخ رضائی - صائب حیدر صائبی - دکتر صالحی - دکتر ضیائی - طباطبائی - دیبا - غضنفری - فرنود - فضائی - فیصلی - خانلر

قراچورلو - کسرائی - دکتر کیان - کیوان - محدث زاده - دکتر محقق - دکتر مدنی - اکبر مسعودی - مصطفوی نائینی - منفاهری - مظهری - دکتر معظمی - مهدوی اردستانی - دکتر وحیدنیا - خانم اقبال .

غائبین مریض - آقایان :

دکتر دادفر - سمیعی - کورانلو - موقر - مهرزاد - نجد شیبانی - نیک پور - خانم پیرنیا .

۲- بیانات قبل از دستور آقایان : رشیدی - ریگی - اوحدی - احتشامی

رئیس - نظق های قبل از دستور را شروع میکنیم
 آقای رشیدی تشریف بیاورید .

رشیدی - بنام آخدا و بنام شاهنشاه آریامهر ، جناب آقای رئیس ، نمایندگان محترم ، بطوریکه خاطر نمایندگان محترم ملت مستحضر است پنجمین کنفرانس ملی کار که روز شنبه ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۵۲ با پیام شاهنشاه آریامهر افتتاح گردید عصر دیروز در میان پرشورترین ابراز احساسات شرکت کنندگان در این کنفرانس به شاهنشاه آریامهر با صدور قطعه نامه ای بکار خود خاتمه داد شاهنشاه با پیام محبت آمیز خودشان که بطبقه کارگران این مملکت همیشه عنایت خاص داشته و دارند خط مشی این کنفرانس را از روز اول معین فرمودند نتایجی که طی مذاکرات ۵ روزه کنفرانس در قطعنامه کنفرانس قید گردیده حاکی از توجه رهبر کبیر انقلاب اجتماعی ایران بکارگران این مملکت است (صحیح است) در این کنفرانس مسائل کارگری و کارفرمایی بحث و مورد تبادل نظر قرار گرفت و کنفرانس توصیه کرده است که کارگران ساختمانی که تا با امروز از کلیه مزایای بیمه های اجتماعی محروم بودند وزارت کار بنحوی پیگیری شایسته این موضوع را تعقیب کند تا در آتیه نزدیکی آنان را از حمایت بیمه های اجتماعی و قانون کار بهره مند سازد (انشاء الله) یکی دیگر از نتایج درخشان این کنفرانس حمایت از کارگران زن بود که کنفرانس توصیه کرده است که وزارت کار و امور اجتماعی تمام کوشش خود را با تشریح مساعی کارفرمایان بکار ببرد تا کارگران زن را بیشتر بکار بگیرد . اما بعقیده بنده نتیجه بسیار ارزنده ای که ما از این کنفرانس گرفتیم آن بحث های آزادی بود که نمایندگان همه گروهها در نهایت آزادی مطالب خود را بیان داشتند (صحیح است - احسن) در حالیکه ما میدانیم امروز آشفته گی ، ناامنی و بی ثباتی سراسر دنیا را فرا گرفته و همه بحق هم تجاوز میکنند و استقلال دولتها را مورد خطر قرار میدهند ، در کشور شاهنشاهی ما در اثر سیاست مدبرانه و تدابیر شاهنشاه آریامهر ، کنفرانس ملی کار در نهایت آزادی بمسائل کارگران این مملکت رسیدگی میکند و در راه تأمین هر چه بیشتر رفاه کارگران این مملکت تلاش مینماید (صحیح است) بنابراین ما که مثل همیشه و بارها گفته ایم قدر این نعمت بزرگ را بخوبی درک کرده ایم (صحیح است) ، ما کارگران این

مملکت بیش از دیگر طبقات ، هدفهای انقلاب را درک میکنیم زیرا که بیشتر از سایر مردم بهره از این انقلاب گرفته ایم (احسن) بهمین دلیل اظهار امیدواری میکنم که دولت و مخصوصاً وزارت کار و امور اجتماعی بتواند در تحقق بخشیدن به توصیه های این کنفرانس موفق شود . بیانات جناب نخست وزیر هم در این کنفرانس مؤید توسعه اشتغال در مملکت بوده است و بطور قطع و یقین با توجهی که جناب نخست وزیر در تحقق بخشیدن به اندیشه های رسای شاهنشاه آریامهر دارند و با دقت و پشتکار بیدریغ جناب مهندس معینی وزیر کار ، اطمینان داریم که در کنفرانس آینده گزارشی بدهیم که حاکی از موفقیت در انجام توصیه این کنفرانس باشد . قطعنامه کنفرانس را من در اینجا آورده ام که چون خیلی زیاد است از خواندن آن خودداری مینمایم و تقدیم ریاست مجلس میکنم تا برای استحضار نمایندگان ملت در صورت جلسه درج گردد . من يك مسأله را همیشه در عرایض عرض کرده ام و آن مطلب این است از سالیان قبل آن موقع که من هنوز در مسائل اجتماعی فعالیتی نداشتم و ستم آنقدر نبود این فرمایش شاهنشاه مثل آمبولی قوی در مغز من تزریق شده ، آنروزی که چند سالی از سلطنت رهبر اندیشمند ملت ایران میگذشت ، فرمودند : سلطنت بريك ملت فقیر و ضعیف برای من افتخاری نیست . ولی امروز ملت ایران بخودش می بالد و افتخار میکند که شاهنشاه آریامهر خودشان توانستند با کوشش های شبانه روزیشان و با بخطر انداختن جان خود به آرزوی دیرینه شان جامه عمل بپوشانند و امروز بانهایت خوشوقتی بريك ملتی مرفه و مقتدر و سعادتمند سلطنت میکنند (صحیح است - احسن) و ما با تمام وجود پشت سر شاهنشاه برای تحقق بخشیدن به همه آرمانهایی که ایشان دارند ایستاده ایم و تا سرحد فداکاری و جانبازی برای تحقق بخشیدن به اندیشه های تابناک رهبر کبیر انقلاب آماده هستیم (صحیح است - احسن) و این انقلاب را علیرغم تمام دشمنی هائی که وجود داشته باشد ، به پیش خواهیم برد و مثل همیشه اعلام میکنیم که هیچ قدرتی قادر نخواهد بود که چرخ های انقلاب اجتماعی ایران را متوقف سازد زیرا ما تشخیص داده ایم که تحقق بخشیدن

بروح مقدس انقلاب است که می تواند ضامن سعادت و سلامت و پیشرفت و ترقی مملکت باشد بهمین دلیل از نثار جان خود در این راه دریغ نخواهیم کرد (صحیح است - احسن) در خاتمه عرایضم باز هم با کمال افتخار و سربلندی از طرف تمام کارگران این مملکت و نمایندگان کارگرانی که در پرتو انقلاب اجتماعی ایران در این مجلس حضور دارند مراتب سپاس و حق شناسی و جانبازی همه کارگران را به پیشگاه شاهنشاه آریامهر تقدیم میدارم و از خداوند متعال میخواهم که سایه بلند پایه ایشان را از سر ملت ایران کم نکند (انشاء الله - احسن) و همیشه ایشان را در راه حفظ استقلال و تمامیت ارضی این مملکت و همگامی این مملکت در صف ممالک مترقی جهان یاری کند (احسن - احسن) .

رئیس - آقای ریگی بفرمائید .

ریگی - جناب آقای رئیس ، همکاران گرامی ، امروز حضرت ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهور کشور دوست و برادر ما پاکستان با اتفاق همسرشان بیگم بوتو بدعوت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران وارد ایران شده و مورد استقبال رسمی قرار خواهند گرفت پرزیدنت بوتو رهبر کشوری است که از سال ۱۹۴۷ و از روزی که بوسیله مرحوم محمد علی جناح قائد اعظم پاکستان بوجود آمد با کشور ما بهترین روابط حسنه و برادرانه را دارا بوده و همیشه از طرف شاهنشاه آریامهر و دولت و ملت ایران مورد حمایت و کمک قرار گرفته است (صحیح است - احسن) .

ملت ما با مردمی که در پاکستان زندگی میکنند از قرنها پیش دارای علائق فرهنگی و دینی مشترک بوده و همین روابط دیرینه بوده است که امروز رشته های استواری از دوستی و برادری بین دو کشور و ملت بوجود آورده است (صحیح است) .

محمد اقبال فیلسوف دانشمند و شاعر پاکستانی بسیاری از اشعار خود را بزبان شیرین فارسی سروده و شعرهای او در ادبیات ایران مقام آرمندی را دارا میباشد - در پاکستان کمتر کسی هست که چند بیت از حافظ سعدی نداند و بزرگان هنر و ادب ایران را نشناسد .

در سنوات اخیر روابط ما روز بروز بهتر و محکمتر شده و از وقتیکه دو کشور ما در سازمان پیمان منطقه ای (آر. سی. دی) گرد آمده اند در بسیاری از شئون اقتصادی و اجتماعی بین ایران و پاکستان همکاری وجود داشته و رجاء و اتق دارم که این مناسبات پیوسته توسعه خواهد یافت و دو کشور خواهند توانست در تمام رشته های اقتصادی و اجتماعی و علمی در این منطقه از جهان تشریح مساعی و معاضدت نمایند (صحیح است) .

من در سفرهای متعددی که به کشور پاکستان کرده ام شاهد علاقه شدید مردم پاکستان به شاهنشاه آریامهر و ملت ایران بوده ام (صحیح است) بطوری که زبان از تعریف آن قاصر است . در یکی از همین سفرها از کسانی که در کشور مزبور با وسایل ارتباط جمعی و سنجش افکار عمومی سروکار دارند شنیدم که میگفت رئیس هیچ دولتی در سفر پاکستان باندازه شاهنشاه آریامهر مورد استقبال گرم اهالی این کشور قرار نگرفته است (احسن) .

من خوشوقت هستم که امروز می بینم که ملت ایران هم همین احساسات را نسبت به رهبر پاکستان دارد و از صمیم قلب و با گرمی زاید الوصفی از ایشان استقبال میکنند (صحیح است) .

در بیانیه ای که روز گذشته و در آستانه مسافرت حضرت پرزیدنت ذوالفقار علی بوتو با ایران توسط وزیر اطلاعات پاکستان انتشار یافت از همکاریهای دو کشور بویژه کمک های ایران به پاکستان در موارد مختلف تحسین و تمجید شده و شاهنشاه و ملت ایران بهترین دوست و متفق پاکستان قلمداد شده است (صحیح است) .

بسائقه همین رشته های و داد و دوستی بوده است که شاهنشاه آریامهر در مصاحبه با خبرنگاران روزنامه نیویورک تایمز با تجزیه پاکستان مخالفت فرموده اند (احسن) اگر چندتن تجزیه طلب بیانات خیر خواهانه رهبر عالیقدر ایران را درک نکرده و درباره آن جنجال راه انداخته اند ولی اکثریت قاطع مردم پاکستان که شاهنشاه را دوست بزرگ پاکستان میدانند و این امر را با ابراز احساسات شدید نسبت بمعظم له در سفرهای شاهانه عملابشوت رسانیده اند و بقول وزیر اطلاعات پاکستان به نیکی میدانند که سخنان شاهنشاه اظهارات يك دوست بوده است (صحیح است)

خوشبختانه افکار عمومی مردم پاکستان و مطبوعات آن کشور در این چندروز علیرغم کسانیکه به تحریک خارجی میخواستند بین دو کشور دوست و برادر تفرقه بیاندازند چنان عمل کردند که جهان دانست که علائق دوستی ایران و پاکستان آنقدر محکم و استوار است که هرگز نمیتوان آن را باسانی گسست و از هم پاشید و این روابط دوستانه روز بروز محکمتر و استوارتر میگردد (صحیح است).

اکنون که حضرت پرزیدنت بوتو و همراهان وارد ایران میگردد و از پذیرائی گرم اعلیحضرتین و دولت و ملت ایران برخوردار میباشند معاندین خواهند فهمید که چقدر در کار خود دچار خط و اشتباه شده اند. همکاران گرامی بمن اجازه بدهید از اینجا به نمایندگی از طرف مردم ایران به حضرت پرزیدنت بوتو و بانو و همراهان خیرمقدم عرض کرده بگویم که به خانه برادر خوش آمدید (صحیح است) و مانند تمام ملت ایران آرزو کنم که این سفر به مهمانان عزیز ما خوش بگذرد و امیدوارم که در مراجعت دوستی و علاقه شدید اعلیحضرتین و دولت و ملت ایران را برای مردم نجیب پاکستان بارمغان بیاورند. ملت ایران همیشه برای ملت برادر خود پاکستان آرزوی سعادت و سلامت و موفقیت و ترقی و تعالی دارد (صحیح است).

پاینده باد دوستی ایران و پاکستان (احسن - احسن).

رئیس - آقای اوحدی بفرمائید.

اوحدی - با کسب اجازه از مقام ریاست - همکاران ارجمند.

بطوریکه خاطر خانمها و آقایان نمایندگان محترم مستحضر است روز سه شنبه هیجدهم اردیبهشت ماه جاری شهر تاریخی و صنعتی اصفهان که در دوران انقلاب شاه و ملت مکرر افتخار نزول اجلال شاهنشاه آریامهر را داشته و در هر بار از برکات وجود رهبر اندیشمند انقلاب برخوردار و بطور کلی در چند سال اخیر بترقیات شگرفی نائل شده است بار دیگر افتخار پذیرائی از وجود مبارک شاهنشاه آریامهر را داشت (صحیح است).

مردم شاهدوست اصفهان که از چند روز پیش بانتظار زیارت رهبر عالیقدر ملت ایران دقیقه شماری

میکردند شهر را آذین بندی نموده و با شتیاق زیارت شاهنشاه غرق در شمع و مسرت بودند از دقیقه ای که هواپیمای اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باصفهان رسید در تمام خیابانها و گذر هائیکه محل عبور رهبر عالیقدر مملکت بود آنقدر مردم از زن و مرد و پیر و جوان و طبقات مختلف ابراز احساسات نمودند که از هر حیث افتخار آمیز بود (صحیح است) و بار دیگر نشان داد که پیوند شاه و ملت در این کشور ناگسستی و ابدی است (صحیح است).

همه جا فریاد زنده باد شاهنشاه، پاینده باد ایران بلند بود و اشک شادی و شمع در دیدگان همه میدرخشید (احسن) شاهنشاه پس از ورود بلافاصله بیازدید از دانشگاه اصفهان پرداختند و استادان و دانشجویان را مورد عنایت قرار دادند و در زمینه توسعه دانشگاه و خانه سازی برای دانشجویان اوامر لازم صادر فرمودند رهبر عالیقدر مملکت کلیه برنامه های عمرانی شهر را بازدید و اوامر لازم برای تسریع و تکمیل آنها صادر فرمودند.

در فرودگاه همه طبقات مستقبلین مورد عنایت شاهنشاه واقع شده و مخصوصاً در صف دانشگاهیان و کشاورزان و روزنامه نگاران و کارگران و انجمنهای محل و اعضاء کمیته حزب ایران نوبین بجزئیات کارهای آنها رسیدگی و اوامر صادر فرمودند برای تسریع بیشتر در تهیه مسکن کارگران بمسئولین امر اوامر لازم صادر فرمودند.

دیروز صبح تا دقیقه ای که شاهنشاه به تهران عزیمت فرمودند بیرنامه های عمرانی در اصفهان و آریامهر مرکز ذوب آهن رسیدگی و در پیشرفت آنها تأکید لازم فرمودند.

برای مردم شاهدوست و وطن پرست همایون شهر جای بسی تشکر و سپاسگزاری است که شاهنشاه آریامهر بمحل ساختمان دانشگاه صنعتی آریامهر واقع در همایون شهر نزول اجلال فرموده و لوحه یادبود ساختمان را بدست مبارک نصب و اجازه شروع ساختمان دانشگاه صنعتی آریامهر را در زمینی بمساحت هفده میلیون متر مربع که یکی از بزرگترین دانشگاههای خاورمیانه میباشد صادر فرمودند لازم بذکر نیست که شهر صنعتی اصفهان

وارزنده ای در راه پیشبرد هدفهای این پیمان انجام دادند از شاهنشاه آریامهر بدریافت يك قطعه نشان درجه اول همایون نائل آمدند.

ایشان در دوران برخورد مسلحانه هندو پاکستان در دسامبر ۱۹۷۱ اختیار حکومت را بعنوان رئیس جمهوری و فرمانده کل قوای نظامی پاکستان بعهده گرفتند و در ژانویه ۱۹۷۲ با عنوان رئیس جمهور کشور دوست و برادر ایران یعنی پاکستان بتهران آمدند و مذاکرات مهمی با رهبر اندیشمند ما انجام دادند و سپس از هشت کشور اسلامی دیدن کردند. تصویب و امضای قانون اساسی جدید پاکستان که بهمت حضرت ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهور پاکستان انجام گرفت فصل تازه ای در تاریخ سیاسی این کشور بزرگ اسلامی گشوده است (صحیح است).

دولت و ملت پاکستان اکنون با اجرای قانون اساسی جدید بشیوه ای مترقی در راه تجلی قدرت و عظمت شایسته خویش میکوشند تا عدالت اجتماعی در سراسر کشور استقرار یابد و دموکراسی باتمام مظاهرش در زادگاه بنیانگذار کشور پاکستان یعنی محمد علی جناح جلوه گر گردد باید بر این نکته تکیه کنم که تصویب و امضای قانون اساسی جدید بدون مقاومت و کار شکنی و حتی اخلال و مبارزه بدست نیامد که گویاترین نمونه بارز آن جنگالی بود که اخیراً عناصر تجزیه طلب پاکستان پس از مصاحبه بسیار مهم و منطقی شاهنشاه آریامهر با مفسر سیاسی نیویورک تایمز براه انداختند من اکنون در تفسیر بیانات شاهانه باید بصراحت بگویم که صمیمی ترین دوست پاکستان ایران است (صحیح است) این حقیقتی است که ملتین ایران و پاکستان بدان وقوف و اعتقاد کامل دارند (صحیح است).

همانطور که حزب مردم بکرات متذکر شده و در جراید حزبی خود عنوان کرده است به تحقیق می توان گفت که ملت و دولت پاکستان در میان دوستان خارجی خود، دوستی صمیمی تر و بزرگوار تر از شاهنشاه ایران نداشته و ندارد (صحیح است) و این واقعیتی است که فقط بادر نظر گرفتن سفرهایی که شاهنشاه پاکستان فرموده اند و مفاد اعلامیه های مشترکی که از جانب سران معظم دو کشور در

که نیاز مبرم به مهندسين و تکنيسين زياد دارد با ایجاد این دانشگاه صنعتی و تربیت مغزهای فنی و کادر دانشمند چه تحولی را در پیش خواهد داشت (صحیح است).

روزی نوزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۲ در تاریخ همایون شهر روز بسیار مهمی است. چون در چنین روزی رهبر عالیقدر ملت ایران باتشریف فرمائی خود به همایون شهر اجازه شروع ساختمان بزرگترین دانشگاه صنعتی را بنام دانشگاه صنعتی آریامهر صادر فرمودند. جای آن دارد که از این مکان مقدس به پیشگاه شاهنشاه بزرگی که اندیشه های گهربارش منشاء این همه خیر و برکت و مبدأ این همه تحولات عظیم است سر تعظیم فرود آورده و از خدای بزرگ سلامت و شادکامی برای شاهنشاه آریامهر و شهانوی محبوب و نیکوکار و والا حضرت ولایتعهد عزیز نور دیده ملت ایران آرزو نماید (احسن - احسن).

رئیس - آقای احتشامی بفرمائید. احتشامی - بطوریکه نمایندگان محترم اطلاع دارند امروز بنا بدعوت رسمی شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت شهبانوی ایران حضرت رئیس جمهور پاکستان باتفاق همسر بزرگوارشان بتهران می آیند من نمایندگی از طرف فراکسیون پارلمانی حزب مردم باین مهمانان بزرگوار خیرمقدم عرض می کنم (احسن).

حضرت رئیس جمهور پاکستان که تحصیلات عالی خود را در دانشگاههای کالیفرنیا و اکسفورد در رشته حقوق و علوم سیاسی پایان رسانیده اند یکی از شخصیت های قابل احترام بین المللی می باشند (صحیح است) حضرت ذوالفقار علی بوتو از سال ۱۹۵۷ میلادی با عضویت در هیئت پاکستانی در دوازدهمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل رسماً وارد فعالیت سیاسی شدند.

ایشان در اکتبر سال ۱۹۵۸ با سمت وزیر تجارت در کابینه ایوب خان در کادر هیئت دولت قرار گرفتند و این مقام را تا ژانویه ۱۹۶۰ حفظ کردند.

سپس بمقام وزیر خارجه نائل آمدند و در این سمت بارها بایران مسافرت کردند و در تحکیم روابط دوستانه ایران و پاکستان سعی جمیل مبذول فرمودند. ایشان در اکتبر ۱۹۶۴ در اولین اجلاس کنفرانس سازمان همکاری عمران منطقه ای در تهران شرکت نمودند خدمات شایسته

مواقع و مواضع متعدد، انتشار یافته بروشنی تمام ساطع و نمودار است (صحیح است).

بیانات اخیر شاهنشاه در مصاحبه‌شان بامفسر سیاسی روزنامه معروف نیویورک تایمز، بارزترین تأییدی بود از این واقعیت مطلق، شاهنشاه در طی این مصاحبه ضمن پاسخگویی به سؤالات متعدد روزنامه‌نگار امریکائی راجع بایران و جهان نسبت بوضع پاکستان چنین فرمودند:

ما علاقه مندیم که پاکستان تجزیه نشود زیرا و بنام دیگری بوجد خواهد آمد و این ماجرا موجب اخلال عظیمی خواهد شد (صحیح است).

در این کلام نافذ و قاطع مخالفت صریح رهبر عالیقدر ما با تجزیه پاکستان خود نمودار علاقه عمیق و بی‌شائبه‌ایست که معظم‌له باستقلال و تمامیت اراضی پاکستان ابراز فرمودند (صحیح است) ولی دریغ و صد دریغ که عناصری تجزیه طلب از این بیان متین و اصولی بجای اینکه سپاسگزاری و تشکر کنند در مقام اخلال و سوءتعبیر برآمدند و با اظهارات نامعقول خود آشکارا به حمایت از تجزیه پاکستان برخاستند و کوشیدند تا سدره مسافرت رئیس جمهور پاکستان بایران شوند ولی موجب کمال خوشوقتی است که مردانی پخته و وطنپرست و روزنامه‌نگاران رشید و مؤمن پاکستان با انتشار مقالات حاد و کوبنده از ماهیت و افکار شوم این افراد پرده بر گرفتند و آنان را بجای خود نشانیدند اینک برای اینکه این عناصر بخوبی معرفی شوند بذکر چند نمونه از مقالات جراید پاکستان می‌پردازم.

پاکستان تایمز که در راولپندی و لاهور انتشار مییابد و یکی از جراید مهم پاکستان بشمار میرود در سرمقاله خود تحت عنوان «درباره یک دوست» چنین مینویسد:

«واقعاً موجب بسی تأسف است که از میان همه فرمایشات شاهنشاه ایران از طرف بعضی مورد بحث قرار گیرند.

دلایل زیادی وجود دارد که باید از توجه خاصی که ایران نسبت بدوستی با ما دارد سپاسگزار باشیم و احساس اطمینان کنیم. اگر ایران گاهگله حس می‌کند که رویداد ناگواری در کشور همسایه‌اش یعنی پاکستان

ممکن است بصلح و امنیت کشور خللی وارد آورد، چگونه میتوان ابراز چنین احساس دوستانه‌ای را بدخالت در امور داخلی تعبیر کرد. چه بسا همسایگان دیگر ما که مجاورت خود را با پاکستان دلیلی برای دخالت عملی و ظالمانه خود در امور داخلی ما پنداشته‌اند. آیا این انتقاد کنندگان غیر اصولی از ایران در این مقام برآمده‌اند که کوچکترین اعتراضی علیه آنهمه ناروایی‌ها نشان بدهند؟!»

یکی دیگر از روزنامه‌های پاکستانی در این باره می‌نویسد:

«آری مخالفین، نقشه خود را با دقت و بموقع طرح کردند تا بین ایران-پاکستان، بخصوص در آستانه مسافرت رسمی پرزیدنت بوتو به تهران ایجاد سوء تفاهم کنند این چه سیاست مرموزی است که هر فرد میهن‌پرست را بتأسف می‌افکند؟

در کشورهای دموکراسی جهان بین احزاب سیاسی این تفاهم وجود دارد که روابط خارجی خود را همواره در مقامی بالاتر از منافع سیاسی خود قرار دهند و بدون توجه باختلافاتی که بین خود دارند برای تجلیل و تکریم دوستان دست‌به‌دست هم می‌دهند و در یک جبهه همکاری می‌کنند رهبران حزب عوامی ملی ظاهرآ باینگونه مسائل توجه ندارند و برای منافع اساسی ملی احترامی قائل نیستند ولی این افراد باید بدانند هر کاری که انجام دهند هرگز نمی‌توانند بین ایران و پاکستان که رشته‌های برادری عمیقی آندورا بهم پیوند میدهد، تفرقه و ناراحتی بوجود آورند (صحیح است) مردم پاکستان برای دوستی ایران که همواره از بدو استقلال این کشور و در فواز و نشیب سیاست، یار و یاور آنها بوده‌است احترام زیادی قائلند (صحیح است) بویژه نسبت بشخص شاهنشاه آریامهر در اعماق قلب خود احساس احترام می‌کنند و میدانند بهتر از معظم‌له دوستی ندارند (صحیح است) بنابراین افرادی که میکوشند مناسبات بین دو کشور را تیره سازند و بین دو ملت دوست و برادر فاصله ایجاد کنند در برابر احساسات ملی افکار عمومی افرادی بیگانه‌اند (صحیح است) یکی دیگر از روزنامه‌های معروف پاکستان یعنی «دیلی نیوز» که در کراچی منتشر میشود در این باره چنین نوشت؟

بمرحله اجرا درآمده و نتایج بسیار درخشانی ببار آورده بعنوان یک برنامه موفق سیاسی کشور دوست و برادر خود «ایران» از نظر دور ندارند. از عنایاتی که می‌ذول فرمودید متشکرم (احسن - احسن).

۳- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دارائی راجع به لایحه دیوان محاسبات و ارسال به مجلس سنا

رئیس - وارد دستور می‌شویم گزارش شور دوم لایحه دیوان محاسبات مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه روز یکشنبه ۱۶/۲/۱۳۵۲ با حضور آقای دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی لایحه شماره ۳۵۱۴۲ مورخ ۱۳۴۷/۸/۳۰ راجع بدیوان محاسبات را که گزارش شور اول آن بشماره ۶۱۱ چاپ گردیده برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و با توجه به پیشنهادهای رسیده مصوبه شور اول را با اصلاحاتی بشرح زیر تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون دیوان محاسبات

فصل اول - هدف و سازمان

۱۵۵۱ - بمنظور رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت بحساب درآمد و هزینه و اسناد هزینه و سایر دریافتها و پرداختها و کلیه عملیات محاسباتی و مدارک و اسناد هزینه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و تفریح حسابهای مربوط و همچنین اظهار نظر درباره گردش امور مالی وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و نیز اجرای وظائف مندرج در قانون محاسبات عمومی و سایر قوانین و مقررات مربوط دیوان محاسبات طبق مقررات این قانون اداره میشود.

۲۵۵۱ - دیوان محاسبات در امور مالی واداری استقلال داشته و اعتبار مورد نیاز آن با توجه بسازمان و وظائف دیوان محاسبات جداگانه در بودجه سالانه کل کشور منظور خواهد شد. تشخیص و تسجیل هزینه‌های دیوان محاسبات با رعایت مقررات از وظایف رئیس

«رئیس حزب عوامی با اصرار بی نتیجه‌ای برای جلب پشتیبانان از دست‌رفته خود در بلوچستان و ایالات مرزی موضوع مصاحبه شاهنشاه ایران راپیش کشیده‌است او نزد افکار عمومی متهم است که برای کسب قدرت متکی بخارجی است و اینک بدون توجه باین حقیقت که ایران متفق و دوست آزمایش شده پاکستان است در صورتیکه هند و بنگلادش و دولت دیگری که از آنان حمایت می‌کنند سعی دارند متفقاً پاکستان را متلاشی کنند و هیچ پاکستانی از این عمل رهبر حزب عوامی خشنود نیست اکنون که خرابکاری او برای جلوگیری از تصویب قانون اساسی بجائی نرسیده قصد دارد مردم بلوچ ایالات مرزی را علیه ایران تحریک کند. حزب عوامی ملی میکوشد روابط ایران و پاکستان را برهم بزند» و من اکنون بعنوان یک روزنامه‌نگار از حزب اقلیت خطاب باین عناصر می‌گویم که این آرزو را بگور می‌برند آنهائیکه دست‌به‌چنین عملیات مذبحانه‌ای می‌زنند و آنان باید بدانند که ملت غیور ایران و آذربایجانی‌های رشید یکبار در واقعه آذربایجان تحت رهبری پیشوای بزرگ خود استعمارکننده را محکوم کرده و افراد طاغی را بجای خود نشانیدند و خائنان را به کیفر رسانیدند (صحیح است) و بدون تردید بلوچ‌های عزیز و پاک‌نهاد که از مواهب انقلاب شاه و ملت بحد کمال برخوردار شده و میشوند استعمارنو را در نطفه خفه می‌کنند و اجازه نمی‌دهند که تجزیه‌طلبان پاکستان با همکاری خائنان بعضی‌های عراق با اجرای نقشه‌های شوم پلید خود توفیق یابند (صحیح است - احسن).

در پایان عرایضم از اعلامیه جالبی که وزارت اطلاعات پاکستان در آستانه سفر رئیس جمهور این کشور به تهران منتشر ساخته و در طی آن از کمک‌های مادی و معنوی ایران بپاکستان در سالهای ۱۹۶۵ و ۱۹۷۱ یاد کرده و متذکر شده‌است که ایران بیش از هر کشور مسلمان دیگری بپاکستان کمک کرده‌است تشکر کنم (احسن) و امیدواریم همانطور که در پایان این اعلامیه تصریح کرده‌اند که پاکستان مشتاق بهبود روابط خود با شوروی است و معتقد است که این کوشش‌ها به نتیجه موفق خواهد رسید (انشاءالله) سیاست مستقل ملی ایران را که در پرتو افکار بلند و تابناک شاهنشاه ایران

کل دیوان محاسبات میباشد. دیوان محاسبات از نظر سازمانی وابسته بوزارت دارائی خواهد بود.

ماده ۳۵- دیوان محاسبات دارای پنج شعبه و يك دادسرا و تعداد كافی ممیز حساب و مستخدمین اداری میباشد. هر شعبه مرکب از سه مستشار است که یکی از آنها رئیس شعبه خواهد بود. رئیس شعبه اول ریاست کل دیوان محاسبات را نیز بعهده خواهد داشت و به پیشنهاد وزیر دارائی با فرمان همایونی باین سمت منصوب خواهد شد.

تبصره - دیوان محاسبات دارای يك قائم مقام رئیس کل میباشد که از بین رؤسای شعب به پیشنهاد رئیس کل دیوان محاسبات با حکم وزیر دارائی تعیین خواهد شد.

ماده ۴۵- مستشاران دیوان محاسبات از بین مستخدمین رسمی دولت که دارای شرایط زیر باشند انتخاب میشوند.

- ۱- نداشتن بیش از ۶۰ سال سن.
- ۲- دارا بودن حداقل مدرک لیسانس.
- ۳- داشتن سابقه حداقل يك دوره سمت مستشاری دیوان محاسبات قبل از اجرای این قانون و یا داشتن لااقل دو سال سمت مدیر کلی، در امور مالی یا پیشکاری دارائی.
- ۴- داشتن حداقل پانزده سال سابقه خدمت رسمی دولت.

ماده ۵- وزیر دارائی موظف است ظرف سه ماه پس از افتتاح هر دوره قانونگذاری مجلس شورای ملی ۴۰ نفر از کارمندان واجد شرایط مذکور در ماده ۴ را بضمیمه موافقت نامه خود آنها بمجلس شورای ملی پیشنهاد کند. مجلس شورای ملی بر اساس گزارش کمیسیون های دارائی و بودجه در مورد معرفی شدگان از بین افراد مذکور پانزده نفر را بعنوان مستشار اصلی و پنج نفر را بعنوان مستشار جانشین انتخاب و بوزارت دارائی معرفی خواهد نمود.

تبصره ۱- پیشنهاد مستشاران اولین دوره دیوان محاسبات بر اساس مقررات این قانون تا دو ماه پس از تاریخ اجرای این قانون از طرف وزیر دارائی بعمل

خواهد آمد و تا انتخاب و معرفی مستشاران جدید از طرف مجلس شورای ملی مستشاران فعلی انجام وظیفه خواهند کرد.

تبصره ۲- در مواردیکه هر يك از مستشاران دیوان محاسبات بعلتی برای مدتی بیش از شش ماه متوالی از انجام وظیفه بازماند از سمت مستشاری دیوان محاسبات مستعفی شناخته میشود و در این مورد و در مورد استعفا یا بازنشستگی یا فوت برای تکمیل اعضای دیوان محاسبات از وجود مستشاران جانشین استفاده خواهد شد. مستشاران جانشین قبل از اینکه بموجب این تبصره بکار دعوت شوند وظایفی را که از طرف وزارت دارائی بآنان ارجاع میشود انجام خواهند داد.

تبصره ۳- مستشاران دیوان محاسبات که بترتیب فوق انتخاب و تعیین میشوند جز در موارد مذکور در تبصره ۲ این ماده تا تجدید انتخاب و معرفی مستشاران دوره بعد از طرف مجلس شورای ملی کماکان بکار خود ادامه خواهند داد. انتخاب مجدد مستشاران دیوان محاسبات بلامانع است.

تبصره ۴- در صورتیکه پست ریاست یکی از شعب دیوان محاسبات بعلل مذکور در تبصره ۲ این ماده بلامتصدی شود جانشین او بانتخاب مستشاران دیوان محاسبات و حکم وزیر دارائی منصوب خواهد شد در مورد رئیس شعبه يك جانشین او از بین رؤسای سایر شعب از طرف وزیر دارائی انتخاب و منصوب خواهد شد و بجای او یکی از مستشاران دیگر بشرح مذکور در صدر این تبصره تعیین خواهد شد.

ماده ۶- پس از معرفی انتخاب شدگان وزیر دارائی ظرف ۱۵ روز مستشاران اصلی را برای تشکیل جلسه دعوت مینماید. مستشاران اصلی از بین خود پنج نفر را به اکثریت نسبی بعنوان رؤسای شعب انتخاب و برای صدور حکم بوزیر دارائی معرفی میکنند. حضور حداقل ۱۲ نفر از مستشاران اصلی برای انتخاب رؤسای شعب الزامی است.

ماده ۷- اداره کلیه امور مالی، استخدامی و اداری دیوان محاسبات بارتیست کل دیوان محاسبات و در غیاب او با قائم مقام رئیس کل میباشد.

فصل دوم - وظائف و اختیارات

ماده ۱۴- دیوان محاسبات حساب در آمد و در یافتن آنها را از نظر تحویل و جوه وصولی بخرانه و حساب هزینه و پرداختها و اسناد آن را از نظر انطباق بامقررات این قانون و قانون بودجه و سایر قوانین و مقررات مالی مربوط رسیدگی میکند و همچنین صورت مجلس تحویل و تحول و حساب کسری ذیحسابان و جمعداران و تخلفات مأموران ذیربط را در اجرای قوانین و مقررات مزبور و هرگونه اختلاف حساب را مورد رسیدگی قرار داده و رأی مقتضی صادر و به ذیحساب مربوط و دادسرای دیوان محاسبات ابلاغ و يك نسخه آن را نیز به وزارت دارائی ارسال میدارد.

تبصره ۱- ذیحسابانی که بهر عنوان سمت ذیحسابی از آنان سلب شود و یا سمت آنان تغییر کند مکلفند منتهی ظرف یکماه صورت مجلس تحویل و تحول تنظیم نمایند و يك نسخه آنرا برای وزارت دارائی بفرستند. وزارت دارائی حداکثر ظرف سه ماه صورت مجلس تحویل و تحول را با اظهار نظر خود بدیوان محاسبات خواهد فرستاد.

تبصره ۲- در صورت کسری در ارباب جمعی جنسی جمعدار نرخ روز پیدایش کسری مورد رأی قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۵- رسیدگی با اسناد مربوط به هزینه هائیکه افشاء آن به تشخیص هیئت وزیران برخلاف مصالح مملکتی باشد مشمول مقررات این قانون نخواهد بود. آئیننامه نحوه رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت باینگونه اسناد از طرف وزارت دارائی تهیه و پس از تأیید هیئت وزیران بتصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی خواهد رسید.

ماده ۱۶- رسیدگی بحسابهای وزارت دربار شاهنشاهی و مجلسین شورای ملی و سنا مشمول این قانون نبوده و تابع مقررات مربوط بخود خواهد بود و خلاصه حساب هر سال ظرف ششماه بعد از انقضای سال مالی برای درج در لایحه تفریح بودجه بوزارت دارائی ارسال خواهد شد.

ماده ۱۷- دیوان محاسبات تأثیر قوانین و مقررات مالی را ضمن عمل برزنتی و نظرات اصلاحی خود را بوزارت دارائی پیشنهاد میکند.

ماده ۱۸- هیئت عمومی دیوان محاسبات از کلیه مستشاران اصلی دیوان محاسبات بریاست رئیس کل دیوان محاسبات و در غیبت او بریاست قائم مقام رئیس کل دیوان محاسبات تشکیل میشود، هیئت عمومی با حضور حداقل دوازده نفر از مستشاران دیوان محاسبات رسمیت مییابد و تصمیمات هیئت مذکور بارأی ۸ نفر از مستشاران حاضر در جلسه رسمی معتبر است.

ماده ۹- تاریخ تشکیل جلسات هیئت عمومی و دستور جلسه بدادستان دیوان محاسبات اعلام میشود، دادستان دیوان محاسبات میتواند در مذاکرات هیئت عمومی بدون داشتن حق رأی شرکت نماید.

ماده ۱۰- دادسرای دیوان محاسبات از يك دادستان و تعداد كافی دادیار و مستخدمین اداری تشکیل میشود.

ماده ۱۱- ریاست دادسرای دیوان محاسبات بدادستان است، دادستان بعنوان نماینده دولت در حدود قوانین و مقررات مالی در حفظ حقوق دولت اقدام مینماید، دادستان میتواند برای رسیدگی بحسابها بهر يك از وزارتخانهها و مؤسسات مشمول این قانون شخصاً مراجعه یا این مأموریت را بیکی از دادیاران محول نماید.

ماده ۱۲- دادستان دیوان محاسبات از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک لیسانس و ۱۵ سال سابقه خدمت باشند از طرف وزیر دارائی انتخاب و منصوب میگردد، دادیاران از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک تحصیلی از درجه لیسانس و سه سال سابقه خدمت باشند و در غیر این صورت از بین کارمندان رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای ده سال سابقه خدمت در امور مالی باشند بنا به پیشنهاد دادستان و حکم وزیر دارائی منصوب میشوند.

ماده ۱۳- جلسات شعب دیوان محاسبات با حضور ۳ نفر رسمیت خواهد داشت و آراء صادره با اکثریت معتبر است. در مواردی که عده کمتر از سه نفر باشد بدرخواست شعبه از طرف رئیس کل دیوان محاسبات از بین سایر مستشاران انتخاب و در رسیدگی و صدور رأی شرکت خواهد نمود.

ماده ۱۸- لایحه تفریح بودجه هر سال باید در هیئت عمومی دیوان محاسبات رسیدگی و بانضمام گزارش و اظهار نظر هیئت مذکور و براساس ماده ۷۸ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۵ دیماه ۱۳۴۹ از طرف وزیر دارائی بمجلس شورای ملی تقدیم گردد. صورت گزارش نقدی خزانه موضوع ماده ۷۹ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۵ دیماه ۱۳۴۹ بشرح زیر باید ضمیمه لایحه تفریح بودجه باشد:

الف- صورت حساب دریافتیهای خزانه

- ۱- موجودی اول سال.
- ۲- درآمدهای وصولی سال مورد عمل بودجه.
- ۳- سایر منابع دریافت.
- ۴- واریز پیش پرداختهای سال قبل.
- ۵- وجوه برگشتی از پرداختهای سال قبل.
- ب- صورتحساب پرداختهای خزانه.
- ۱- هزینه های سال مورد عمل بودجه.
- ۲- پیش پرداختها.
- ۳- واریز دریافتیهای خزانه در سال قبل از سایر منابع دریافت.

۴- واریز هزینه های سال قبل که از محل تنخواه گردان پرداخت شده است.

۵- موجودی آخر سال.

ماده ۱۹- دیوان محاسبات میتواند از وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی هرگونه اطلاعات و مدارک و اسناد مربوط بحساب درآمد و هزینه را که مؤثر در رسیدگی بحساب تشخیص دهد مستقیماً مطالبه نماید و وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مکلفند اطلاعات و مدارک مورد نیاز را در اختیار دیوان مذکور بگذارند.

ماده ۲۰- کلیه اسناد هزینه و حسابهای درآمد و هزینه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی از نظر رعایت مقررات مربوط پس از رسیدگی و گواهی ممیزین حساب که از طرف دیوان محاسبات باین سمت منصوب میشوند از طریق وزارت دارائی بدیوان محاسبات تسلیم میشود. رئیس کل دیوان محاسبات حسابهای واصله را بضمیمه اسناد و مدارک برای رسیدگی و صدور رأی یکی از شعب دیوان محاسبات ارجاع میکند.

تبصره - مؤسسات دولتی که تمام یا قسمتی از اعتبار بودجه آنها بعنوان کمک در بودجه کل کشور منظور میشود در صورتیکه دارای مقررات قانونی خاص برای مصرف اعتبارات خود باشند جز در مورد نحوه مصرف اعتبارات در سایر موارد مشمول مقررات قانون محاسبات عمومی و این قانون خواهند بود مفاد این تبصره ناقض مقررات قانون هیئت های امنای مؤسسات عالی علمی دولتی نخواهد بود.

فصل سوم - دادرسی

ماده ۲۱- در صورتیکه حساب درآمد و هزینه یا اسناد و مدارک در مورد مقرر بدیوان محاسبات تسلیم نشود بموجب رأی یکی از شعب دیوان مهلت متناسبی تعیین و ابلاغ خواهد شد و در صورت عدم تحویل حساب و اسناد و مدارک در مهلت مذکور مسئول یا مسئولین امر بموجب رأی همان شعبه یکی از مجازاتهای اداری ردیف «ب» ببعده ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری محکوم میشوند.

اقدامات مذکور مانع از تعقیب مأمور متخلف در صورتیکه مرتکب جرمی نیز شده باشد نخواهد بود.

ماده ۲۲- هرگاه دیوان محاسبات ضمن رسیدگی بحساب بعملی برخورد نماید که مشمول یکی از قوانین جزائی باشد مکلف است موضوع را از طریق دادستان دیوان محاسبات برای تعقیب بمراجع صلاحیتدار اعلام نماید. این امر مانع از ادامه رسیدگی بحساب مزبور در دیوان محاسبات نخواهد بود.

ماده ۲۳- دادستان دیوان محاسبات مکلف است آراء دیوان محاسبات را برای اجراء بدستگاههای مربوط ابلاغ و نسخه ای از آن را بوزارت دارائی ارسال داشته و در اجراء آنها مراقبت بنماید در صورتیکه آراء دیوان محاسبات از طرف مأموران مسئول بلا اجراء بماند، دادستان دیوان محاسبات موظف است مراتب را برای تعقیب مأمور متخلف بمراجع صلاحیتدار اعلام نماید و نتیجه را باطلاع دیوان محاسبات برساند.

ماده ۲۴- شعب دیوان محاسبات اسناد و مدارکی را که مورد تقاضای دادستان دیوان محاسبات باشد در اختیار مشارالیه بگذارند.

ماده ۲۵- آراء شعب دیوان محاسبات ظرف

یکماه از تاریخ ابلاغ رأی از طرف محکوم علیه یا دادستان قابل تجدید نظر است درخواست تجدید نظر باید صریح و مدلل باشد و تعیین کند نسبت به چه قسمتی از حکم معترض است.

تبصره ۱- مرجع تجدید نظر منحصرأ بموارد اعتراض رسیدگی و مبادرت بصدور رأی مینماید، رأی صادره قطعی است.

تبصره ۲- مرجع رسیدگی بتقاضای تجدید نظر هیئتی مرکب از دو نفر از رؤسای شعب و ۳ نفر از مستشاران دیوان محاسبات میباشد.

اعضای هیئت تجدید نظر از طرف رئیس کل دیوان محاسبات انتخاب میشوند هر یک از اعضای هیئت تجدید نظر که در پرونده مطروحه سابقه رأی داشته باشد در رسیدگی تجدید نظر حق شرکت نخواهد داشت. ریاست هیئت تجدید نظر با یکی از رؤسای شعب عضو هیئت به تشخیص رئیس کل دیوان محاسبات خواهد بود.

ماده ۲۶- تقاضای اعاده دادرسی دره وارد زیر قبول میشود:

۱- در صورتیکه در نوشتن ارقام یا در عملیات حسابداری اشتباهی شده باشد.

۲- در صورتیکه ضمن رسیدگی بسایر حساب ها ثابت شود که اقلامی بحساب نیامده و یا مکرر بحساب آمده است.

۳- هرگاه پس از صدور رأی اسنادی بدست آید که محرز شود اسناد مزبور در موقع رسیدگی بحساب موجود بوده لیکن بعلی در دسترس نبوده است.

۴- هرگاه رأی بانگاہ اسناد جعلی صادر شده و معمول بودن اسناد مزبور در مراجع دادگستری بحکم قطعی ثابت شده باشد.

تبصره ۱- تقاضای اعاده دادرسی در همان شعبه ای رسیدگی و مورد رأی واقع میشود که رأی قبلی را صادر نموده است و منحصر بقسمتهائی از حساب خواهد بود که مورد تقاضای اعاده دادرسی واقع شده است تقاضای اعاده دادرسی موجب توقیف اجراء رأی نیست.

تبصره ۲- شعبه مربوط مکلف است ظرف یکماه

نظر خود را مبنی بر قبول یا رد تقاضای اعاده دادرسی اعلام نماید.

ماده ۲۷- تاریخ تشکیل و دستور جلسه رسیدگی شعب دیوان محاسبات باید بدادستان و مسئول یا مسئولین حساب مربوط ابلاغ شود، حضور دادستان یا نماینده او در جلسات رسیدگی الزامی است لیکن عدم حضور مسئول یا مسئولین حساب مربوط مانع رسیدگی و صدور رأی نخواهد بود و شعبه پس از استماع نظر دادستان یا نماینده او مبادرت بصدور رأی خواهد نمود.

ماده ۲۸- هرگاه یکی از شعب دیوان محاسبات ضمن رسیدگی بحساب متوجه شود حسابی که قبلاً رسیدگی و نسبت بآن رأی صادر گردیده است از موارد اعاده دادرسی است باید حسب مورد مراتب را کتباً بمحکوم علیه و یادادستان اعلام کند.

ماده ۲۹- تصحیح و رفع ابهام آراء شعب دیوان محاسبات باشعبه صادرکننده رأی میباشد.

ماده ۳۰- مطالبات دولت ناشی از آراء قطعی دیوان محاسبات طبق ماده ۴۰ قانون محاسبات عمومی قابل وصول خواهد بود.

ماده ۳۱- آراء صادر شده از دیوان محاسبات مبنی بر جبران خسارت در مورد اشخاص مانع محکومیت آنان به مجازاتهای اداری یا تعقیب کیفری آنان در محاکم عمومی نخواهد بود.

ماده ۳۲- در مورد کسر ابواب جمعیه ذیحسابان و جمعداران دادستان دیوان محاسبات میتواند از شعبه مربوط درخواست تأمین خواسته را بنماید شعبه در صورتیکه دلائل درخواست تأمین خواسته را کافی بداند قرار مقتضی صادر مینماید قرار مزبور طبق ماده ۴۰ قانون محاسبات عمومی قابل اجراء میباشد.

فصل چهارم - رسیدگی بتخلفات و جرائم مستشاران

ماده ۳۳- تخلفات اداری مستشاران (باستثنای رئیس کل) طبق دستور رئیس کل وسیله دادستان دیوان محاسبات در هیئتی مرکب از سه نفر از رؤسای شعب مورد رسیدگی و صدور رأی قرار میگردد تقاضای تجدید نظر از آراء هیئت مزبور در هیئت عمومی دیوان

محاسبات که بدون شرکت مستشار متخلف تشکیل میگردد رسیدگی و مورد رأی قرار میگیرد.

تبصره - اعضای هیئت رسیدگی بتخلفات از بین رؤسای شعب دیوان بااستثنای رئیس شعبه ای که تخلف مربوط باعضای آن شعبه است از طرف رئیس کل انتخاب خواهند شد - اعضاء هیئت بکنفر را از بین خود برای ریاست جلسه انتخاب خواهند کرد.

ماده ۳۴ - تخلفات اداری رئیس کل دیوان محاسبات طبق دستور وزیر دارائی وسیله دادستان دیوان محاسبات در هیئت عمومی که بدون حضور رئیس کل تشکیل میگردد مورد رسیدگی و صدور رأی قرار میگیرد. مرجع رسیدگی بتقاضای تجدیدنظر در این مورد دیوان عالی کشور است.

فصل پنجم - مقررات متفرقه

ماده ۳۵ - آئین نامه اجرائی این قانون در مورد تخلفات اداری و مجازاتهای مربوط ونحوه رسیدگی و موارد تجدیدنظر براساس قانون استخدام کشوری و همچنین نحوه دادرسی پس از تصویب کمیسیون های استخدام و دادگستری مجلسین و آئین نامه نحوه رسیدگی به حسابها وسایر مقررات مورد لزوم برای انجام امور مندرج در این قانون پس از تصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

وزارت دارائی مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون آئین نامه های مذکور را تهیه و بمجلس شورای ملی تقدیم نماید.

ماده ۳۶ - مستشاران اصلی و علی البدل و دادستان دیوان پس از انتخاب و قبل از شروع بکار در هیئت عمومی دیوان سوگند یاد میکنند که وظایف خود را در کمال صحت و درستی انجام داده و رعایت مصالح کشور را در اجرای این قانون بنمایند.

ماده ۳۷ - قانون دیوان محاسبات مصوب دیماه ۱۳۱۲ و مواد اصلاحی آن و کلیه قوانین و مقررات خاص در مواردیکه با این قانون مغایر است از تاریخ اجرای این قانون منغی است.

تبصره - تازمانیکه آئین نامه های اجرائی این قانون بتصویب نرسیده مقررات آئین نامه های مورد

عمل تا حدیکه بامفاد این قانون مغایر نباشد قابل اجراء خواهد بود.

مخبر کمیسیون دارائی - امان الله ریگی

گزارش شور دوم از کمیسیون بودجه

بمجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۱۷

باحضور آقای دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی لایحه دیوان محاسبات را برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون دارائی را در اینمورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون بودجه - صدوری کیوان

گزارش شور دوم از کمیسیون دادگستری

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۱۷ با حضور نمایندگان دولت لایحه دیوان محاسبات را برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون دارائی را در اینمورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سید محمد رضا تنکابنی

گزارش شور دوم از کمیسیون امور استخدام

و سازمانهای اداری بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری در جلسه ۱۳۵۲/۲/۱۷ با حضور آقای دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی لایحه دیوان محاسبات را برای شور دوم مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون دارائی را تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری

رضایپرزاده

رئیس - آقای اهری بفرمائید.

رئیس - در ماده دوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده دوم رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده سوم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۵ - دیوان محاسبات دارای پنج شعبه و يك دادسرا و تعداد کافی ممیز حساب و مستخدمین اداری میباشد. هر شعبه مرکب از سه مستشار است که یکی از آنها رئیس شعبه خواهد بود. رئیس شعبه اول ریاست کل دیوان محاسبات را نیز بعهده خواهد داشت و به پیشنهاد وزیر دارائی با فرمان همایونی باین سمت منصوب خواهد شد.

تبصره - دیوان محاسبات دارای يك قائم مقام رئیس کل میباشد که از بین رؤسای شعب به پیشنهاد رئیس کل دیوان محاسبات با حکم وزیر دارائی تعیین خواهد شد.

رئیس - در ماده سوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده سوم رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده چهارم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۴۵ - مستشاران دیوان محاسبات از بین مستخدمین رسمی دولت که دارای شرایط زیر باشند انتخاب میشوند.

۱- نداشتن بیش از ۶۰ سال سن.

۲- دارا بودن حداقل مدرک لیسانس.

۳- داشتن سابقه حداقل يك دوره سمت مستشاری دیوان محاسبات قبل از اجرای این قانون و یا داشتن لااقل دو سال سمت مدیر کلی در امور مالی یا پیشکاری دارائی.

۴- داشتن حداقل پانزده سال سابقه خدمت رسمی دولت.

رئیس - در ماده چهارم نظری نیست؟ آقای رامبد بفرمائید.

رامبد - در بند ۱ ماده ۴ لایحه دیوان محاسبات قید شده است که سن اعضای دیوان محاسبات از ۶۰

اهری (رئیس کمیسیون دارائی) - باید باستحضار برسانم در موقع چاپ لایحه یکی دو اشتباه چاپی شده است که بعرض میرسانم و تقاضای اصلاح آنها را دارم در صفحه ۶ در ماده ۱۵ نوشته شده آئین نامه بتصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی خواهد رسید که صحیح آن کمیسیون دارائی مجلسین خواهد بود در صفحه ۷ ذیل ماده ۱۸ گزارش نقدی خزانه نوشته شده است که اشتباه است و گزردش نقدی خزانه صحیح است در ماده ۳۵ باز آئین نامه بتصویب کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی نوشته شده است که باید بتصویب کمیسیون دارائی مجلسین اصلاح شود.

رئیس - اصلاح میشود. ماده اول قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵ - بمنظور رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت

بحساب در آمد و هزینه و اسناد هزینه و سایر دریافتها و پرداختها و کلیه عملیات محاسباتی و مدارک و اسناد هزینه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و تفریح حسابهای مربوط و همچنین اظهار نظر درباره گردش امور مالی وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و نیز اجرای وظائف مندرج در قانون محاسبات عمومی و سایر قوانین و مقررات مربوط دیوان محاسبات طبق مقررات این قانون اداره میشود.

رئیس - در ماده اول نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده اول رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵ - دیوان محاسبات در امور مالی و اداری استقلال داشته و اعتبار مورد نیاز آن با توجه بسازمان و وظائف دیوان محاسبات جداگانه در بودجه سالانه کل کشور منظور خواهد شد. تشخیص و تسجیل هزینه های دیوان محاسبات با رعایت مقررات از وظایف رئیس کل دیوان محاسبات میباشد. دیوان محاسبات از نظر سازمانی وابسته بوزارت دارائی خواهد بود.

سال بیشتر نباشد البته در موقعی که لایحه برنامه پنجم مطرح بود یکی از طرفی که اشتغال کامل را در يك مملکتی فراهم بیاورد این بود که شاغلین را در يك سن معینی محدود بکنیم و هر چه ممکن است افراد تازه ای که وارد بازار کار شده اند بکار بگماریم ولی کیفیت و نوع کار مطلبی است که نمیشود فکر کرد از کارگزاران آن تاریخ دیوان عالی کشور يك نوع کار و بکنوع فعالیت دارند بگوئید بچه ۱۴ ساله را در کرمان به قالی بافی بگمارید چون کار است بچه ۱۴ ساله را در کرمان بمدرسه نفرستید چون کار است درست نیست بچه ۱۴ ساله در مدرسه خوب کار میکند و پشت کارگاه قالیبافی خوب کار نمی کند مرد ۶۰ ساله را در کارگاهها بکار نگمارید چون جوانان بیکار مانده اند مرد شصت ساله را بسفارت کبرا اعزام ندارید چون ایسانسبه های جوان بیکار مانده اند این صحیح نیست جناب آقای کاشفی بهمین جهت دیوان عالی محاسبات عالیترین مرجع نظارت در امور مالی کشور است بمن بفرمائید روزیکه شما از دانشکده بیرون آمدید چند نفر بودید ولی بصورت هرم و مخروط ، کاشفی ها که رسیدند باین مقام چند نفر هستند ماکاشفی را ارزان بدست نیاوردم تا بعد يك خط کش بدست بگیریم بگوئیم بترتیب قد هر کس طول قدش از يك متر و ۸۰ سانتی متر بالا برود بخدمتش خاتمه میدهم دريك مراحل پستهای هست که حتماً سابقه اداری، تجربه، صلاحیت، میزان ارزش خدمت بجز اینها حدودی قائل نیستیم جناب عالی چند نفر در دستگاه وزارت دارائی دارید که با اعتماد وقتی آنها را میدهند میتوانید چشم بسته بگوئید بصورت يك مجتهد از لحاظ اخلاقی از لحاظ تجربی از لحاظ سوابق کار و از لحاظ علمی من بنظر ورأی اوصحه میگذارم. چند نفر از آنها را می توانید محدود کنید که چون سنشان ۶۰ سال و بکروز است از تمام سوابق خدمت با ارزش مملکت را محروم کنید نمیگویم آن شخص را محروم میکنید يك روزی بود که بخش خصوصی در مملکت ما فعالیتی نداشت بهر کس می گفتند برو در بخش خصوصی فعالیت کن معنی اش این بود ، یعنی برو شاگرد کرباس فروش بشو بازاری نبود فعالیتی نبود ولی امروز بخش

خصوصی بحمدالله بر اثر رونق اقتصادی آنچنان وسعتی پیدا کرده که یقین بدانید هر کس را در هر مقام اگر شما او را ول کنید لوپیکار و گرسنه نمی ماند حتی وزرائی دارید که امروز بخش خصوصی از آنها با حقوق های بیشتر از حقوق وزارت استفاده می کند شرط سنی در هر سازمان بيك صورت نیست من برای کارمند وزارت دارائی صحبت نمی کنم که در دیوان محاسبات شما او را گرسنه میگذارید نه آن کسی که در دیوان محاسبات ارزش دارد که اینقدر پشت این تریبون از او صحبت می شود یقین بدانید که در مؤسسات خصوصی او را با میل خواهند پذیرفت و از او استفاده خواهند کرد ولی دیوان محاسبات شما در نوع کار خود چه چیز از دیوان کشور در وزارت دادگستری کمتر دارد میزان کار دیوان محاسبات شما چقدر از میزان کار يك سفیر کبیر که باید تمام مسائل اقتصادی و اجتماعی و روابط مختلف دو مملکت را با فعالیت تعقیب کند کارش سنگینتر است چطور ممکن است يك دولت لایحه ای بیاورد که در يك سازمان سن فعالیت عالیترین مقامات ۷۵ سال است دريك سازمان ۶۰ سال است و در يك سازمان اصلا حساب ندارد این صحیح نیست بهمین جهت بنده پیشنهاد حیث محدودیت ۶۰ سال را برای مستشاران دیوان محاسبات کردم و قضاوت ورأی بسته بنظر مبارکتان است.

رئیس - آقای اهری بفرمائید.

اهری - عرض می کنم همین پیشنهاد جناب آقای رامبد را بنده هم در شور اول تقدیم کرده بودم که شرط ۶۰ سال سن حذف شود ولی همانطوریکه میدانید کمیسیون جای بحث است صحبت زیادی شد مشکلاتی در کار هست همه مستشاران تابع قانون استخدام کشوری هستند در قانون استخدام کشوری قید شده است که در ۶۰ سالگی کارمندی می تواند بازنشسته شود و در ۶۵ سالگی مکلف هستند او را بازنشسته کنند چنانچه بخواهیم در سن ۶۰ سال بیلا آنها را انتخاب کنیم اینها بعد از ۲ سال سن بازنشستگی میرسند و الزاماً باید بازنشسته شوند پس تکلیف دیوان محاسبات که منتخب مجلسین هستند چه خواهد شد. روی این اصل بنده پس از بحث زیاد در کمیسیون پیشنهاد خود را پس گرفتم وقانع شدم که بلی باید سن مستشاران در موقع انتخاب آنها

از ۶۰ سال تجاوز نکند اینکه فرمودید راجع به حجم کار دیوان محاسبات باقوانینی که تصویب فرمودید قانون دیوان محاسبات وظایف بسیار سنگینی برای دیوان محاسبات تعیین کرده که مسلماً اشخاصیکه می خواهند آنجا خدمت کنند علاوه بر خیره بودن باید دارای تحصیلاتی هم باشند و باید از نظر جسمانی بنیه ای داشته باشند که بتوانند از عهده این کار سنگین بر آیند بنا بر این در این قانون چون مستشاران تابع قانون استخدام کشوری هستند پس ما غیر از اینکه ۶۰ سال سن را محدود کنیم چاره ای نداشتم و روی این اصل بنده پیشنهاد را پس گرفتم.

رئیس - آقای رامبد متقاعد شدید؟

رامبد - اگر جناب آقای اهری میفرمودند که چند هزار نفر از سن ۶۰ سال بیلا در دستگاه دولت فعلاً مشغول بکار هستند بنده عرضی نمی کردم.

اهری - قانون استخدام کشوری تکلیف آنها را روشن کرده که در چه سنی بازنشسته بشوند.

رئیس - آقای رامبد به پیشنهاد خودتان باقی هستید؟

رامبد - بنده شخصاً که متقاعد نشده ام.

رئیس - بنا بر این به پیشنهاد آقای رامبد رأی میگیریم خانم ها و آقایانی که موافقتند خواهش میکنم قیام بفرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد. نسبت بماده چهارم رأی می گیریم خانمها و آقایانی که موافقتند خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۵ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۵ - وزیر دارائی موظف است ظرف سه ماه پس از افتتاح هر دوره قانونگذاری مجلس شورای ملی ۴۰ نفر از کارمندان واجد شرایط مذکور در ماده ۴ را بضمیمه موافقت نامه خود آنها بمجلس شورای ملی پیشنهاد کند مجلس شورای ملی بر اساس گزارش کمیسیون های دارائی و بودجه در مورد معرفی شدگان از بین افراد مذکور پانزده نفر را بعنوان مستشار اصلی و پنج نفر را بعنوان مستشار جانشین انتخاب و بوزارت دارائی معرفی خواهد نمود.

تبصره ۱۵ - پیشنهاد مستشاران اولین دوره دیوان محاسبات بر اساس مقررات این قانون تا دو ماه پس از تاریخ اجرای این قانون از طرف وزیر دارائی بعمل خواهد آمد و تا انتخاب و معرفی مستشاران جدید از طرف مجلس شورای ملی مستشاران فعلی انجام وظیفه خواهند کرد.

تبصره ۲۵ - در مواردیکه هر يك از مستشاران دیوان محاسبات بعلمی برای مدتی بیش از شش ماه متوالی از انجام وظیفه بازماند از سمت مستشاری دیوان محاسبات مستعفی شناخته میشود و در این مورد در مورد استعفا یا بازنشستگی یا فوت برای تکمیل اعضای دیوان محاسبات از وجود مستشاران جانشین استفاده خواهد شد. مستشاران جانشین قبل از اینکه بموجب این تبصره بکار دعوت شوند وظایفی را که از طرف وزارت دارائی بآنان ارجاع می شود انجام خواهند داد.

تبصره ۳۵ - مستشاران دیوان محاسبات که بترتیب فوق انتخاب و تعیین میشوند جز در موارد مذکور در تبصره ۲ این ماده تا تجدید انتخاب و معرفی مستشاران دوره بعد از طرف مجلس شورای ملی کماکان بکار خود ادامه خواهند داد. انتخاب مجدد مستشاران دیوان محاسبات بلامانع است.

تبصره ۴۵ - در صورتیکه پست ریاست یکی از شعب دیوان محاسبات بعلل مذکور در تبصره ۲ این ماده بلامتصدی شود جانشین او با انتخاب مستشاران دیوان محاسبات وحکم وزیر دارائی منصوب خواهد شد در مورد رئیس شعبه يك جانشین او از بین رؤسای سایر شعب از طرف وزیر دارائی انتخاب و منصوب خواهد شد و بجای او یکی از مستشاران دیگر بشرح مذکور در صدر این تبصره تعیین خواهد شد.

رئیس - در ماده ۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۵ خانمها و آقایانی که موافقتند خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۶ قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۶ - پس از معرفی انتخاب شدگان وزیر دارائی ظرف ۱۵ روز مستشاران اصلی را برای تشکیل جلسه

دعوت مینماید مستشاران اصلی ازین خود پنج نفر را به اکثریت نسبی بعنوان رؤسای شعب انتخاب و برای صدور حکم بوزیرداری معرفی میکنند. حضور حداقل ۱۲ نفر از مستشاران اصلی برای انتخاب رؤسای شعب الزامی است.

رئیس - در ماده شش نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده شش رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۷ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۷ - اداره کلیه امور مالی، استخدامی و اداری دیوان محاسبات بارتیس کل دیوان محاسبات و در غیاب او با قائم مقام رئیس کل میباشد.

رئیس - در ماده ۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۷ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۸ - هیئت عمومی دیوان محاسبات از کلیه مستشاران اصلی دیوان محاسبات بریاست رئیس کل دیوان محاسبات و در غیبت او بریاست قائم مقام رئیس کل دیوان محاسبات تشکیل میشود، هیئت عمومی با حضور حداقل دوازده نفر از مستشاران دیوان محاسبات رسمیت مییابد و تصمیمات هیئت مذکور بارأی ۸ نفر از مستشاران حاضر در جلسه رسمی معتبر است.

رئیس - در ماده ۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۸ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۹ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۹ - تاریخ تشکیل جلسات هیئت عمومی و دستور جلسه بدادستان دیوان محاسبات اعلام میشود، دادستان دیوان محاسبات میتواند در مذاکرات هیئت عمومی بدون داشتن حق رأی شرکت نماید.

رئیس - در ماده ۹ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۹ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۰ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۰ - دادسرای دیوان محاسبات از يك دادستان و تعداد کافی دادیار و مستخدمین اداری تشکیل میشود.

رئیس - در ماده ۱۰ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۱۰ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۱ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۱ - ریاست دادسرای دیوان محاسبات با دادستان است، دادستان بعنوان نماینده دولت در حدود قوانین و مقررات مالی در حفظ حقوق دولت اقدام مینماید، دادستان میتواند برای رسیدگی بحسابها بهر يك از وزارتخانه ها و مؤسسات مشمول این قانون شخصاً مراجعه یا این مأموریت را بيکی از دادیاران محول نماید.

رئیس - در ماده ۱۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۱۱ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۲ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۲ - دادستان دیوان محاسبات از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک لیسانس و ۱۵ سال سابقه خدمت باشند از طرف وزیر دارائی انتخاب و منصوب میگردد، دادیاران از بین مستخدمین رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای مدرک تحصیلی از درجه لیسانس و سه سال سابقه خدمت باشند و در غیر این صورت از بین کارمندان رسمی وزارت دارائی که حداقل دارای ده سال سابقه خدمت در امور مالی باشند بنابه پیشنهاد دادستان و حکم وزیر دارائی منصوب میشوند.

رئیس - در ماده ۱۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۱۴ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۳ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۳ - جلسات شعب دیوان محاسبات با حضور ۳ نفر رسمیت خواهد داشت و آراء صادره با اکثریت معتبر است. در مواردیکه عده کمتر از سه نفر باشد بدخواست شعبه از طرف رئیس کل دیوان محاسبات از بین سایر مستشاران انتخاب و در رسیدگی و صدور رأی شرکت خواهند نمود.

رئیس - در ماده ۱۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۱۳ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۴ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۴ - دیوان محاسبات حساب درآمد و دریافتها را از نظر تحویل وجوه وصولی بخرانه و حساب هزینه و پرداختها و اسناد آنها از نظر انطباق با مقررات این قانون و قانون بودجه و سایر قوانین و مقررات مالی مربوط رسیدگی میکند و همچنین صورت مجلس تحویل و تحول و حساب کسری ذیحسابان و جمعداران و تخلفات مأموران ذیربط را در اجرای قوانین و مقررات مزبور و هر گونه اختلاف حساب را مورد رسیدگی قرار داده و رأی مقتضی صادر و بذیحساب مربوط و دادسرای دیوان محاسبات ابلاغ و يك نسخه آنرا نیز بوزارت دارائی ارسال میدارد.

تبصره ۱ - ذیحسابانیکه بهر عنوان سمت ذیحسابی از آنان سلب شود و یا سمت آنان تغییر کند مکلفند منتهی ظرف یکماه صورت مجلس تحویل و تحول تنظیم نمایند و يك نسخه آنرا برای وزارت دارائی بفرستند. وزارت دارائی حداکثر ظرف سه ماه صورت مجلس تحویل و تحول را با اظهار نظر خود بدیوان محاسبات خواهد فرستاد.

تبصره ۲ - در صورت کسری در ابواب جمعی جنسی جمعدار نرخ روز پیدایش کسری مورد رأی قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۵ - رسیدگی با اسناد مربوط به هزینه هائیکه افشاء آن به تشخیص هیئت وزیران بر خلاف مصالح مملکتی باشد مشمول مقررات این قانون نخواهد بود. آئیننامه نحوه رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت باینگونه اسناد از طرف وزارت دارائی تهیه و پس از تأیید هیئت وزیران بتصویب کمیسیون دارائی مجلسین خواهد رسید.

رئیس - در ماده ۱۵ کلمه مجلس شورای ملی به مجلسین اصلاح شده در این ماده نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۱۵ با اصلاحی که بعمل آمده خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۶ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۶ - رسیدگی بحسابهای وزارت دربار شاهنشاهی و مجلسین شورای ملی و سنای مشمول این قانون نبوده و تابع مقررات مربوط بخود خواهد بود. خلاصه حساب هر سال ظرف ششماه بعد از انقضای سال مالی برای درج در لایحه تفریغ بودجه بوزارت دارائی ارسال خواهد شد.

رئیس - در ماده ۱۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۱۶ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۷ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۷ - دیوان محاسبات تأثیر قوانین و مقررات مالی را ضمن عمل بررسی و نظرات اصلاحی خود را بوزارت دارائی پیشنهاد میکند.

رئیس - در ماده ۱۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۱۷ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۸ - لایحه تفریح بودجه هر سال باید در هیئت عمومی دیوان محاسبات رسیدگی و بانضمام گزارش و اظهار نظر هیئت مذکور و براساس ماده ۷۸ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۵ دیماه ۱۳۴۹ از طرف وزیر دارائی بمجلس شورای ملی تقدیم گردد.

صورت گردش نقدی خزانه موضوع ماده ۷۹ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۵ دیماه ۱۳۴۹ بشرح زیر باید ضمیمه لایحه تفریح بودجه باشد.

الف - صورت حساب دریافتیهای خزانه

- ۱- موجودی اول سال.
  - ۲- درآمدهای وصولی سال مورد عمل بودجه.
  - ۳- سایر منابع دریافت.
  - ۴- واريز پيش پرداختهای سال قبل.
  - ۵- وجوه برگشتی از پرداختها سال قبل.
- ب- صورتحساب پرداختهای خزانه.
- ۱- هزینه های سال مورد عمل بودجه.
  - ۲- پیش پرداختها.
  - ۳- واريز دريافتهای خزانه در سال قبل از سایر منابع دریافت.
  - ۴- واريز هزینه های سال قبل که از محل تنخواه گردان پرداخت شده است.

۵- موجودی آخر سال.

رئیس - در ماده ۱۸ همانطور که آقای اهری توضیح دادند صورت گردش نقدی اشتباهاً صورت گزارش نقدی چاپ شده در این ماده نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۱۸ با اصلاحی که بعمل آمد خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۹ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۹ - دیوان محاسبات میتواند از وزارتخانهها و مؤسسات دولتی هرگونه اطلاعات و مدارک و اسناد مربوط بحساب در آمد و هزینه را که مؤثر در رسیدگی بحساب تشخیص دهد مستقیماً مطالبه نماید و وزارتخانهها و مؤسسات دولتی مکلفند اطلاعات و مدارک مورد نیاز را در اختیار دیوان مذکور بگذارند.

رئیس - در ماده ۱۹ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

نسبت بماده ۱۹ رأی میگیریم خواهش می کنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۲۰ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۰ - کلیه اسناد هزینه و حسابهای در آمد و هزینه وزارتخانهها و مؤسسات دولتی از نظر رعایت مقررات مربوط پس از رسیدگی و گواهی ممیزین حساب که از طرف دیوان محاسبات باین سمت منصوب میشوند از طریق وزارت دارائی بدیوان محاسبات تسلیم میشود. رئیس کل دیوان محاسبات حسابهای واصله را بضمیمه اسناد و مدارک برای رسیدگی و صدور رأی یکی از شعب دیوان محاسبات ارجاع میکند.

تبصره - مؤسسات دولتی که تمام یا قسمتی از اعتبار بودجه آنها بعنوان کمک در بودجه کل کشور منظور میشود در صورتیکه دارای مقررات قانونی خاص برای مصرف اعتبارات خود باشند جز در مورد نحوه مصرف اعتبارات در سایر موارد مشمول مقررات قانون محاسبات عمومی و این قانون خواهند بود مفاد این تبصره ناقض مقررات قانون هیئت های امنای مؤسسات عالی علمی دولتی نخواهد بود.

رئیس - در ماده ۲۰ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

نسبت بماده ۲۰ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۱ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۱ - در صورتیکه حساب در آمد و هزینه یا اسناد و مدارک در موعد مقرر بدیوان محاسبات تسلیم نشود بموجب رأی یکی از شعب دیوان مهلت متناسبی تعیین و ابلاغ خواهد شد و در صورت عدم تحویل حساب و اسناد و مدارک در مهلت مذکور مسئول یا مسئولین امر بموجب رأی همان شعبه یکی از مجازاتهای اداری ردیف «ب» بعد ماده ۵۹ قانون استخدام کشوری محکوم میشوند.

اقدامات مذکور مانع از تعقیب مأمور متخلف در صورتی که مرتکب جرمی نیز شده باشد نخواهد بود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵ - آراء شعب دیوان محاسبات ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ رأی از طرف محکوم علیه یا دادستان قابل تجدیدنظر است درخواست تجدید نظر باید صریح و مدلل باشد و تعیین کند نسبت به چه قسمتی از حکم معترض است.

تبصره ۱ - مرجع تجدید نظر منحصرأ بموارد اعتراض رسیدگی و مبادرت بصدور رأی مینماید بارأی صادره قطعی است.

تبصره ۲ - مرجع رسیدگی بتقاضای تجدید نظر هیئتی مرکب از دوفرد از رؤسای شعب و ۳ نفر از مستشاران دیوان محاسبات میباشد.

اعضای هیئت تجدید نظر از طرف رئیس کل دیوان محاسبات انتخاب میشوند هر يك از اعضای هیئت تجدید نظر که در پرونده مطروحه سابقه رأی داشته باشد در رسیدگی تجدید نظر حق شرکت نخواهد داشت. ریاست هیئت تجدید نظر با یکی از رؤسای شعب عضو هیئت به تشخیص رئیس کل دیوان محاسبات خواهد بود.

رئیس - در ماده ۲۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۲۵ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۲۶ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۶ - تقاضای اعاده دادرسی در موارد زیر قبول میشود:

- ۱ - در صورتیکه در نوشتن ارقام یا در عملیات حسابداری اشتباهی شده باشد.
- ۲ - در صورتیکه ضمن رسیدگی بسایر حسابها ثابت شود که اقلامی بحساب نیامده و یا مکرر بحساب آمده است.

۳ - هرگاه پس از صدور رأی اسنادی بدست آید که معترض شود اسناد مزبور در موقع رسیدگی بحساب موجود بوده لیکن بعلی در دسترس نبوده است.

۴ - هرگاه رأی باتکاء اسناد جعلی صادر شده و معجول بودن اسناد مزبور در مراجع دادگستری بحکم قطعی ثابت شده باشد.

رئیس - در ماده ۲۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

نسبت بماده ۲۱ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۲ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۲ - هرگاه دیوان محاسبات ضمن رسیدگی بحساب بعلی برخورد نماید که مشمول یکی از قوانین جزائی باشد مکلف است موضوع را از طریق دادستان دیوان محاسبات برای تعقیب بمراجع صلاحیتدار اعلام نماید. این امر مانع از ادامه رسیدگی بحساب مزبور در دیوان محاسبات نخواهد بود.

رئیس - در ماده ۲۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

بماده ۲۲ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۳ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۳ - دادستان دیوان محاسبات مکلف است آراء دیوان محاسبات را برای اجراء بدستگاههای مربوط ابلاغ و نسخه ای از آن را بوزارت دارائی ارسال داشته و در اجرای آنها مراقبت بنماید در صورتیکه آراء دیوان محاسبات از طرف مأمورین مسئول بلا اجرا بماند، دادستان دیوان محاسبات موظف است مراتب را برای تعقیب مأمور متخلف بمراجع صلاحیتدار اعلام نماید و نتیجه را با اطلاع دیوان محاسبات برساند.

رئیس - در ماده ۲۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

نسبت بماده ۲۳ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۴ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۴ - شعب دیوان محاسبات اسناد و مدارکی را که مورد تقاضای دادستان دیوان محاسبات باشد در اختیار مشارالیه میگذراند.

رئیس - در ماده ۲۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

نسبت بماده ۲۴ رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۵ قرائت میشود.

تبصره ۱ - تقاضای اعاده دادرسی در همان شعبه‌ای رسیدگی و مورد رأی واقع میشود که رأی قبلی را صادر نموده است و منحصر بقسمت هائی از حساب خواهد بود که مورد تقاضای اعاده دادرسی واقع شده است تقاضای اعاده دادرسی موجب توقیف اجرای رأی نیست.

تبصره ۲ - شعبه مربوط مکلف است ظرف یکماه نظر خود را مبنی بر قبول یا رد تقاضای اعاده دادرسی اعلام نماید.

رئیس - در ماده ۲۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۲۶ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۷ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۷ - تاریخ تشکیل دستور جلسه رسیدگی شعب دیوان محاسبات باید بدادستان و مسئولین یا مسئولین حساب مربوط ابلاغ شود، حضور دادستان یا نماینده او در جلسات رسیدگی الزامی است لیکن عدم حضور مسئول یا مسئولین حساب مربوط مانع رسیدگی و صدور رأی نخواهد بود و شعبه پس از استماع نظر دادستان یا نماینده او مبادرت بصدور رأی خواهد نمود.

رئیس - در ماده ۲۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۲۷ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۸ - هرگاه یکی از شعب دیوان محاسبات ضمن رسیدگی بحساب متوجه شود حسابی که قبلاً رسیدگی و نسبت بان رأی صادر گردیده است از موارد اعاده دادرسی است باید بحسب مورد مراتب را کتباً بمحکوم علیه و یا دادستان اعلام کند.

رئیس - در ماده ۲۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۲۸ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۲۹ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۹ - تصحیح و رفع ابهام آراء شعب دیوان محاسبات با شعبه صادر کننده رأی میباشد.

رئیس - در ماده ۲۹ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۲۹ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۰ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۰ - مطالبات دولت ناشی از آراء قطعی دیوان محاسبات طبق ماده ۴۰ قانون محاسبات عمومی قابل وصول خواهد بود.

رئیس - در ماده ۳۰ نظری نیست، (اظهاری نشد) نسبت بماده ۳۰ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۱ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۱ - آراء صادر شده از دیوان محاسبات مبنی بر جبران خسارت در مورد اشخاص مانع محکومیت آنان به مجازات‌های اداری یا تعقیب کیفری آنان در محاکم عمومی نخواهد بود.

رئیس - در ماده ۳۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۳۱ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۲ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۲ - در مورد کسر ابواب جمعیه ذبحسایان و جمعداران دادستان دیوان محاسبات میتواند از شعبه مربوط درخواست تأمین خواسته را بنماید شعبه در صورتیکه دلایل درخواست تأمین خواسته را کافی بداند قرار مقتضی صادر مینماید قرار مزبور طبق ماده ۴۰ قانون محاسبات عمومی قابل اجراء میباشد.

رئیس - در ماده ۳۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۳۲ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۳ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۳ - تخلفات اداری مستشاران (باستثنای رئیس کل) طبق دستور رئیس کل وسیله دادستان دیوان محاسبات در هیئت مرکب از سه نفر از رؤسای شعب مورد رسیدگی و صدور رأی قرار می‌گیرد تقاضای تجدید نظر از آراء هیئت مزبور در هیئت عمومی دیوان محاسبات که بدون شرکت مستشار متخلف تشکیل میگردد رسیدگی و مورد رأی قرار می‌گیرد.

تبصره - اعضای هیئت رسیدگی بتخلفات از بین رؤسای شعب دیوان باستثنای رئیس شعبه‌ایکه تخلف مربوط باعضای آن شعبه است از طرف رئیس کل انتخاب خواهند شد - اعضاء هیئت یک نفر از بین خود برای ریاست جلسه انتخاب خواهند کرد.

رئیس - در ماده ۳۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۳۳ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۴ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۴ - تخلفات اداری رئیس کل دیوان محاسبات طبق دستور وزیر دارائی وسیله دادستان دیوان محاسبات در هیئت عمومی که بدون حضور رئیس کل تشکیل میگردد مورد رسیدگی و صدور رأی قرار می‌گیرد. مرجع رسیدگی بتقاضای تجدید نظر در این مورد دیوان عالی کشور است.

رئیس - در ماده ۳۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۳۴ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۵ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۵ - آئین نامه اجرائی این قانون در مورد تخلفات اداری و مجازات‌های مربوط نحوه رسیدگی و موارد تجدید نظر بر اساس قانون استخدام کشوری و همچنین نحوه دادرسی پس از تصویب کمیسیون‌های استخدام و دادگستری مجلسین و آئین نامه نحوه رسیدگی بحسابها و سایر مقررات مورد لزوم برای انجام امور

مندرج در این قانون پس از تصویب کمیسیون دارائی مجلسین بموقع اجراء گذارده خواهد شد.

وزارت دارائی مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون آئین نامه‌های مذکور را تهیه و بمجلس شورای ملی تقدیم نماید.

رئیس - در ماده ۳۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی می‌گیریم بماده ۳۵ با اصلاحی که در آن بعمل آمده خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۶ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۳۶ - مستشاران اصلی و علی‌البدل و دادستان دیوان پس از انتخاب و قبل از شروع بکار در هیئت عمومی دیوان سوگند بیاید میکنند که وظایف خود را در کمال صحت و درستی انجام داده و رعایت مصالح کشور را در اجرای این قانون بنمایند.

رئیس - در ماده ۳۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۳۶ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۷ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۳۷ - قانون دیوان محاسبات مصوب دی ماه ۱۳۱۲ و مواد اصلاحی آن و کلیه قوانین و مقررات خاص در مواردی که با این قانون مغایر است از تاریخ اجرای این قانون ملغی است.

تبصره - تا زمانیکه آئین نامه‌های اجرائی این قانون بتصویب نرسیده مقررات آئین نامه‌های مورد عمل تا حدی که با مفاد این قانون مغایر نباشد قابل اجراء خواهد بود.

رئیس - در ماده ۳۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده ۳۷ رأی می‌گیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی می‌گیریم بمجموع مواد و کلیات آخر لایحه خانمها و آقایانیکه موافقت قیام میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب مجلس سنا فرستاده میشود.

۴ - استرداد لایحه مربوط به بیمه مستخدمین کشور و خانواده آنها و تقدیم اساسنامه شرکت سهامی خدمات ماشین‌های محاسب الکترونیک بوسیله آقای دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی

رئیس - آقای دکتر کاشفی بفرمائید.

دکتر کاشفی (معاون وزارت دارائی) - با کسب اجازه از مقام معظم ریاست چون باتصویب قانون بیمه درمانی کارکنان دولت لایحه مربوط به بیمه مستخدمین کشوری و خانواده آنها که قبلاً بقوه مقننه تقدیم شده و جریان تصویب آن هنوز پایان نیافته است موضوعاً منتفی است لذا لایحه مزبور مسترد میشود ضمناً اساسنامه شرکت سهامی خدمات ماشینهای محاسب الکترونیک برای تصویب کمیسیونهای دارائی و استخدام مجلس تقدیم میشود.

رئیس - اساسنامه بکمیسیونهای تکریم ارجاع میشود.

۵ - تقدیم لایحه تعیین تبصره ۱ بند ماده ۵ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی به ژاندارمری کل کشور بوسیله خانم صوفی معاون وزارت کشور

رئیس - خانم صوفی بفرمائید.

خانم صوفی (معاون وزارت کشور) - با کسب اجازه از مقام ریاست همانطور که استحضار دارید ژاندارمری کل کشور جزء نیروهای مسلح شاهنشاهی است و کارمندان غیر نظامی آن از مقررات استخدام کشوری استفاده نمیکنند چون ژاندارمری کل کشور در نظر دارد کارمندان غیر نظامی خود را تابع مقررات ارتش شاهنشاهی کند لایحه‌ای تنظیم شده که تقدیم ساحت مقدس مجلس شورای ملی میشود.

رئیس - لایحه بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۶ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون امور خارجه راجع به لایحه موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده آمریکا و ارسال بمجلس سنا

رئیس - گزارش شور دوم موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده آمریکا مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون امور خارجه بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور خارجه در جلسه روز شنبه ۱۳۵۲/۲/۱۵ با حضور آقایان دکتر غلامرضا تاجبخش معاون وزارت امور خارجه و مهندس رضا وثیق معاون وزارت راه لایحه شماره ۵۷۷۰۲ مورخ ۱۳۵۱/۱۲/۲۹ دولت راجع بموافقتنامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده آمریکا را که گزارش شور اول آن بشماره ۶۷۳ چاپ گردیده است برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه شور اول را عیناً تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده آمریکا

ماده واحده - موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده آمریکا مشتمل بر یک مقدمه و هفده ماده و یک جدول مسیر که در تاریخ دوازده بهمن ماه ۱۳۵۱ برابر اول فوریه ۱۹۷۳ در تهران بامضاء رسیده تصویب و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود.

مخبر کمیسیون امور خارجه - مهرش صفی‌نیا (مستوفی)

گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه روز یکشنبه ۱۳۵۲/۲/۱۶ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بموافقتنامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده آمریکا را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه کمیسیون امور خارجه را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - امان‌الله ریگی

گزارش شور دوم از کمیسیون راه بمجلس شورای ملی

کمیسیون راه در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۱۷ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بموافقتنامه حمل و نقل هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ممالک متحده آمریکا را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه کمیسیون امور خارجه را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

مخبر کمیسیون راه - حبیب‌الله احمدی
رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده واحده و کلیات آخر لایحه رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقتخواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند تصویب شد. لایحه برای تصویب مجلس سنا فرستاده میشود.

۷ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون امور خارجه راجع به لایحه موافقتنامه سرویس‌های هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس و ارسال بمجلس سنا

رئیس - گزارش شور دوم موافقتنامه سرویس‌های هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس مطرح است قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون امور خارجه بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور خارجه در جلسه روز شنبه ۱۳۵۲/۲/۱۵ با حضور آقایان دکتر غلامرضا تاجبخش معاون وزارت امور خارجه و مهندس رضا وثیق معاون وزارت راه لایحه شماره ۵۵۱۰۴ - ۱۳۵۱/۱۲/۲۹ دولت مربوط بموافقتنامه سرویس‌های هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس را که گزارش شور اول آن بشماره ۶۷۲ چاپ گردیده است برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه شور اول را عیناً تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

لایحه قانون موافقتنامه سرویس‌های هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس

ماده واحده - موافقتنامه سرویس‌های هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس مشتمل بر یک مقدمه و هفده ماده که در تاریخ ۱۰ دیماه ۱۳۵۱ (۳۱ دسامبر ۱۹۷۲) بین نمایندگان مختار دو دولت در تهران بامضاء رسیده است، تصویب و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود.

مخبر کمیسیون امور خارجه - مهرش صفی‌نیا (مستوفی)

گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی کمیسیون دارائی در جلسه روز یکشنبه ۱۳۵۲/۲/۱۶ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بموافقتنامه سرویس‌های هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون امور خارجه تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - امان‌الله ریگی

گزارش شور دوم از کمیسیون راه

بمجلس شورای ملی

کمیسیون راه در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۲/۲/۱۷ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط بموافقتنامه سرویس‌های هوائی بین دولت شاهنشاهی ایران و کنفدراسیون سوئیس را برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه کمیسیون امور خارجه را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی میدارد.

مخبر کمیسیون راه - حبیب‌الله احمدی

رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده واحده و کلیات آخر لایحه خانمها و آقایانی که موافقتخواهش میکنم قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب مجلس سنا فرستاده میشود.

۸- قرائت دستور و تعیین موقع جلسه آینده -
ختم جلسه

رئیس - دستور جلسه آینده قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

دستور جلسه ۱۰۹

روز سه شنبه ۱۳۵۲/۲/۲۵

۱- گزارش يك شوری افزایش حقوق وظیفه
وراث مرحوم اسمعیل خوشبهاری خلبان سمپاش سازمان
حفظ نباتات. شماره چاپ ۶۹۹

۲- گزارش شور دوم الحاق يك تبصره بقانون

اجازه پرداخت مزایای ویژه باسفران و درجه داران
ارتش شاهنشاهی. شماره چاپ ۷۰۱

۳- گزارش شور دوم اصلاح اساسنامه سازمان

بین المللی کار. شماره چاپ ۷۰۰

۴- گزارش شور دوم تشکیل سازمان غله و قند و

شکر و جای کشور. شماره چاپ ۷۰۲

رئیس - با اجازه خانم‌ها و آقایان جلسه را ختم

میکنیم جلسه آینده ساعت ۹ صبح روز سه شنبه خواهد بود .

(ساعت ده و پنجاه دقیقه صبح جلسه ختم گردید)

رئیس مجلس شورای ملی - **عبدالله ریاضی**